

IV

(Πληροφορίες)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ, ΤΑ ΛΟΙΠΑ
ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 2010 σχετικά με την κοινωνική διάσταση της
εκπαίδευσης και της κατάρτισης

(2010/C 135/02)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ:

1. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 14 Νοεμβρίου 2006, σχετικά με την αποδοτικότητα και την ισότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ⁽¹⁾, με τα οποία καλούνται τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν δίκαια συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα αποσκοπούν στην παροχή ευκαιριών, πρόσβασης, μεταχείρισης και αποτελεσμάτων που θα είναι ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και από άλλους παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε εκπαιδευτική μειονεξία,
2. Τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, όσον αφορά βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση ⁽²⁾, που υπογραμμίζει τη σκοπιμότητα ανάπτυξης της παροχής βασικών ικανοτήτων για όλους καθώς και της κατάλληλης πρόβλεψης για εκείνους οι οποίοι λόγω εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων χρήζουν ιδιαίτερης στήριξης για να υλοποιήσουν τις εκπαιδευτικές τους δυνατότητες,
3. Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2007, όσον αφορά νέες δεξιότητες ⁽³⁾ για νέες θέσεις απασχόλησης, όπου υπογραμμίζεται η ανάγκη πρόληψης των αναγκών σε δεξιότητες καθώς και ανύψωσης των συνολικών επιπέδων δεξιοτήτων, δίνοντας προτεραιότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση εκείνων που διαθέτουν περιορισμένες δεξιότητες και διατρέχουν τον κίνδυνο οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού,
4. Το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων χάριν της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης στην παγκόσμια οικονομία της γνώσης ⁽⁴⁾, όπου επιβεβαιώνεται ότι είναι σκόπιμο να αυξηθούν οι ευκαιρίες διά βίου μάθησης, να διευρυνθεί η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ούτως ώστε να περιληφθούν μη παραδοσιακοί και ενήλικοι μαθητές και να αναπτυχθεί η διάσταση της διά βίου μάθησης των πανεπιστημίων,
5. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2008, σχετικά με την εκπαίδευση των ενηλίκων ⁽⁵⁾, όπου υπογραμμίζεται η ανάγκη ανύψωσης των επιπέδων των δεξιοτήτων μεγάλου ακόμη αριθμού εργαζομένων με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων και όπου υπογραμμίζεται η συμβολή της εκπαίδευσης των ενηλίκων στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής και της οικονομικής ανάπτυξης,
6. Την απόφαση αριθ. 1098/2008/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010) ⁽⁶⁾, σύμφωνα με την οποία η έλλειψη βασικών ικανοτήτων και προσόντων που να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας αποτελεί μείζονα φραγμό για την ένταξη στην κοινωνία,
7. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με τις μελλοντικές προτεραιότητες για ενισχυμένη ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΕ) ⁽⁷⁾, που επισημαίνουν ότι η ΕΕΕ προάγει την ανταγωνιστικότητα, την επιχειρηματική απόδοση και την καινοτομία στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, αλλά και τη δικαιοσύνη, τη συνοχή, την προσωπική ανάπτυξη και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, και ότι η ελκυστικότητά της θα πρέπει να προαχθεί μεταξύ όλων των δων-στόχου,

⁽¹⁾ ΕΕ C 298 της 8.12.2006, σ. 3.⁽²⁾ ΕΕ L 394 της 30.12.2006, σ. 10.⁽³⁾ ΕΕ C 290 της 4.12.2007, σ. 1.⁽⁴⁾ Έγγρ. 16096/1/07 REV 1.⁽⁵⁾ ΕΕ C 140 της 6.6.2008, σ. 10.⁽⁶⁾ ΕΕ L 298 της 7.11.2008, σ. 20.⁽⁷⁾ ΕΕ C 18 της 24.1.2009, σ. 6.

8. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2008, για την προετοιμασία των νέων για τον 21ο αιώνα: ένα πρόγραμμα ευρωπαϊκής συνεργασίας στο σχολικό τομέα ⁽⁸⁾, με τα οποία καλούνται τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές δυνατότητες και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, ιδίως για τα παιδιά και τους νέους που μπορεί να μειονεκτούν λόγω προσωπικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και/ ή οικονομικών συνθηκών,
9. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, όσον αφορά την εκπαίδευση των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ⁽⁹⁾, με τα οποία καλούνται τα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα στο απαιτούμενο επίπεδο αρμοδιότητάς τους — τοπικό, περιφερειακό ή κρατικό — προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι προσφέρονται σε όλα τα παιδιά δικαίες και ίσες ευκαιρίες, καθώς και η απαιτούμενη στήριξη για την ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων τους, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους,
10. Το ψήφισμα του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με ανανεωμένο πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της νεολαίας (2010-2018) ⁽¹⁰⁾, το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να κατοχυρώσουν ισότητα πρόσβασης των νέων σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των επιπέδων και να προωθήσουν ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ της επίσημης εκπαίδευσης και της άτυπης κατάρτισης.

ΚΑΙ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΥΠΟΨΗ:

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 2009, σχετικά με ένα στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020») ⁽¹¹⁾, που προσδιορίζουν την προαγωγή της ισοτιμίας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, ως έναν από τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους της και που καθορίζουν πέντε επίπεδα αναφοράς για την ευρωπαϊκή μέση απόδοση («ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς») με τα οποία υπογραμμίζεται επίσης η ισοτιμία,

ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΑ:

της διάσκεψης με θέμα «Εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς: ένας τρόπος προαγωγής της κοινωνικής συνοχής» η οποία διεξήχθη στη Μαδρίτη στις 11-12 Μαρτίου 2010,

ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ολόκληρη την ΕΕ πρέπει να κατοχυρώνουν τόσο την ισοτιμία όσο και την αριστεία. Η βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και η παροχή βασικών ικανοτήτων για όλους είναι καθοριστικής σημασίας όχι μόνο για την

οικονομική μεγέθυνση και ανταγωνιστικότητα, αλλά και για τον περιορισμό της φτώχειας και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης.

Η κοινωνική ένταξη μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει να εξασφαλίζει ίσες ευκαιρίες πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση, καθώς και ισοτιμία όσον αφορά τη μεταχείριση, μεταξύ άλλων μέσω της προσαρμογής της κάλυψης των αναγκών των ατόμων. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να εξασφαλίζει ίσες δυνατότητες επίτευξης των καλύτερων αποτελεσμάτων, επιδιώκοντας να παράσχει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο βασικών ικανοτήτων σε όλους.

ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΟΤΙ:

Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης συμβάλλουν σημαντικά στην προαγωγή της κοινωνικής συνοχής, της ενεργού συμμετοχής στα κοινά και της προσωπικής ανάπτυξης στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Έχουν τη δυνατότητα να προωθούν την ανοδική κοινωνική κινητικότητα και να σπάσουν τον κύκλο της φτώχειας, της κοινωνικής μειονεξίας και του αποκλεισμού. Ο ρόλος τους θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με την προσαρμογή τους στο ευρύ φάσμα προελεύσεων των πολιτών σε ό,τι αφορά τον πολιτιστικό πλούτο, τις υπάρχουσες γνώσεις και ικανότητες, και τις μαθησιακές ανάγκες.

Η εκπαίδευση δεν είναι η μόνη αιτία του κοινωνικού αποκλεισμού ούτε η μόνη λύση του. Τα εκπαιδευτικά μέτρα από μόνα τους δεν είναι πιθανόν να μετριάσουν τον αντίκτυπο πολλαπλών μειονεκτημάτων, συνεπώς απαιτούνται πολυτομεακές προσεγγίσεις που μπορούν να διασυνδέσουν αυτά τα μέτρα με τις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές.

Η αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας απαιτεί μεγάλες επαγγελματικές δεξιότητες συνδυαζόμενες με ικανότητα δημιουργίας, καινοτομίας και εργασίας σε πολυπολιτισμικά και πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Μαζί με τη δημογραφική συμπύεση, γίνεται ακόμη σημαντικότερο να ανυψωθούν τα συνολικά επίπεδα επιδόσεων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι παρέχονται σε όλους, νέους και ενηλίκους, οι δυνατότητες να αναπτύξουν το πλήρες δυναμικό τους μέσω της διά βίου μάθησης — ανεξαρτήτως της κοινωνικοοικονομικής τους προέλευσης ή της προσωπικής κατάστασης. Στο σημείο αυτό, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των προσώπων με ειδικές μαθησιακές ανάγκες, εκείνων που έχουν μεταναστευτική προέλευση και εκείνων που ανήκουν στην κοινότητα των Ρομ.

Δεδομένου ότι εξακολουθούν να εκδηλώνονται οι κοινωνικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης — και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (2010) ⁽¹²⁾ — είναι σαφές ότι η ύφεση κατάφερε σκληρό πλήγμα στα πλέον μειονεκτούντα άτομα, ενώ ταυτόχρονα υπονομεύει τις δημοσιονομικές προσπάθειες που στοχεύουν τις ομάδες αυτές.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 319 της 13.12.2008, σ. 20.

⁽⁹⁾ ΕΕ C 301 της 11.12.2009, σ. 5.

⁽¹⁰⁾ ΕΕ C 311 της 19.12.2009, σ. 1.

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 119 της 28.5.2009, σ. 2.

⁽¹²⁾ Βλ. υποσημείωση 6.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ΟΤΙ:

Αν η Ευρώπη πρέπει να είναι ανταγωνιστική και ευημερούσα ως μια οικονομία της γνώσης βασισμένη σε υψηλά επίπεδα απασχόλησης και ενισχυμένη κοινωνική συνοχή — όπως προβλέπεται στη μελλοντική στρατηγική «Ευρώπη 2020», ο ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε μια προοπτική διά βίου μάθησης είναι καθοριστικός. Η παροχή βασικών δεξιοτήτων σε όλους σε βάση διά βίου μάθησης θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο για τη βελτίωση της απασχλησιμότητας των πολιτών, την κοινωνική ένταξη και την προσωπική ολοκλήρωση.

Βάσει των ευρωπαϊκών κριτηρίων αναφοράς που εγκρίθηκαν από το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΚ 2020), είναι επείγουσα ανάγκη να μειωθεί ο σημερινός αριθμός των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις σε βασικές δεξιότητες — ειδικότερα στην ανάγνωση (για την οποία τα σημερινά στοιχεία δείχνουν ότι κατά μέσον όρο ένας στους τέσσερις μαθητές δεν είναι σε θέση να διαβάζει και να γράφει σωστά), και να μειωθεί περαιτέρω ο αριθμός των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, να αυξηθεί ο αριθμός των νέων με προσόντα επιπέδου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και να αυξηθεί η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και να αυξηθεί η συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση. Οι ανάγκες αυτές είναι ιδιαίτερα οξείες στην περίπτωση όσων προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον, οι οποίοι στατιστικά έχουν την τάση να παρουσιάζουν πολύ λιγότερο καλές επιδόσεις σε σύγκριση με κάθε ένα από τα κριτήρια αναφοράς. Μόνο με την κάλυψη των αναγκών όσων διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού μπορούν να υλοποιηθούν κατά τον κατάλληλο τρόπο οι επιδιώξεις του στρατηγικού πλαισίου.

ΚΡΙΝΕΙ ΟΤΙ:

Οι διαφορές στο βαθμό κοινωνικής ένταξης που σημειώνονται στα κράτη μέλη καταδεικνύουν ότι εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό περιθώριο μείωσης των ανισοτήτων και του αποκλεισμού στην ΕΕ, αφενός μέσω διαρθρωτικών αλλαγών και αφετέρου μέσω πρόσθετης στήριξης προς τους εκπαιδευόμενους που διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Η ισοτιμία και η αριστεία δεν αποκλείονται αμοιβαία, αλλά συμπληρώνονται μεταξύ τους, και πρέπει να επιδιώκονται τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Καθώς η κατάσταση κάθε κράτους μέλους διαφέρει, η ευρωπαϊκή συνεργασία μπορεί να βοηθήσει να εντοπισθούν τρόποι προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της ισοτιμίας, χωρίς να διακυβεύεται η αριστεία.

Τα συστήματα που επιδιώκουν υψηλά επίπεδα ποιότητας για όλους και που ενισχύουν την υποχρέωση λογοδοσίας, που προωθούν εξατομικευμένες προσεγγίσεις χωρίς αποκλεισμούς, που υποστηρίζουν την έγκαιρη παρέμβαση και που στοχεύουν ιδίως μειονεκτούντες εκπαιδευόμενους, μπορούν να αποτελέσουν ισχυρούς μοχλούς για την πρόωθηση της κοινωνικής ένταξης.

Συστήματα στήριξης των σπουδαστών όπως υποτροφίες, δάνεια και πρόσθετα μη χρηματικά ευεργετήματα μπορούν να διαδραματίσουν

σημαντικό ρόλο για τη διευκόλυνση της ίσης πρόσβασης, ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Δεδομένης της αυξανόμενης πίεσης επί των χρηματοοικονομικών πόρων για την εκπαίδευση, θα αποβεί ζωτικής σημασίας να καταστούν οι δημόσιες επενδύσεις πλέον αποτελεσματικές· η ανάλυση του σχεδιασμού και του αντικτύπου των διαφόρων χρηματοδοτικών συστημάτων μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση των επιλογών.

ΚΡΙΝΕΙ ΕΠΙΣΗΣ ΟΤΙ:

Όσον αφορά την προσχολική και τη σχολική εκπαίδευση:

1. Η συμμετοχή σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, με ιδιαίτερα εξειδικευμένο προσωπικό και την κατάλληλη αναλογία παιδιών — προσωπικού, παράγει θετικά αποτελέσματα για όλα τα παιδιά και αποβαίνει πιο ευεργετική για τα πλέον μειονεκτούντα από αυτά. Η παροχή κατάλληλων κινήτρων και υποστήριξης, η προσαρμογή της παροχής στις ανάγκες και η αύξηση της προσιτότητας μπορούν να διευρύνουν τη συμμετοχή των παιδιών από μειονεκτικά περιβάλλοντα. ⁽¹³⁾
2. Η εξασφάλιση υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης που προσφέρει τις βασικές ικανότητες για όλους αποτελεί έναν από τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους προώθησης της κοινωνικής ένταξης. Πρόσθετη υποστήριξη απαιτείται για τα σχολεία με μεγάλο ποσοστό μαθητών από μειονεκτικό περιβάλλον.
3. Η επιτυχής πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου απαιτεί να αναπτυχθούν γνώσεις σχετικά με τις ομάδες που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν την εκπαίδευση (π.χ. λόγω προσωπικών ή κοινωνικοοικονομικών περιστάσεων ή μαθησιακών δυσκολιών) σε τοπικό, περιφερειακό και κρατικό επίπεδο, και συστήματα για τον έγκαιρο εντοπισμό των ατόμων αυτών. Θα πρέπει να εφαρμοσθούν συνολικές διατομεακές στρατηγικές που περιλαμβάνουν φάσμα σχολικών και συστημικών πολιτικών οι οποίες στοχεύουν τους διάφορους παράγοντες που οδηγούν στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Η εξατομικευμένη στήριξη μαθητών «που κινδυνεύουν» μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή εξατομικευμένης μάθησης, συμβουλών, συστημάτων καθοδήγησης και κηδεμονίας, κοινωνικής στήριξης και εξωσχολικών δραστηριοτήτων προς στήριξη της μάθησης.
4. Στο του επίπεδο εκάστου εκπαιδευτικού ιδρύματος, οι στρατηγικές ένταξης απαιτούν έντονο πνεύμα πρωτοβουλίας και συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και της ποιότητας, καινοτόμο διδασκαλία υψηλής ποιότητας συνοδευόμενη από την εκπαίδευση των διδασκάλων, χειραφέτηση και παροχή κινήτρων στους διδάσκοντες, συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς και παροχή επαρκών πόρων. Η παροχή πιο ολοκληρωμένης στήριξης στους εκπαιδευόμενους με ιδιαίτερες ανάγκες απαιτεί τη συνεργασία με τους γονείς και τους παράγοντες της κοινότητας, λόγου χάριν σε τομείς όπως οι άτυπες και οι ανεπίσημες εξωσχολικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

⁽¹³⁾ Για τους σκοπούς του ανά χείρας κειμένου, ο όρος «μειονεκτικό περιβάλλον» καλύπτει επίσης κατά περίπτωση τους μαθητές με ειδικές μαθησιακές ανάγκες.

5. Η δημιουργία των συνθηκών που απαιτούνται για την επιτυχή ένταξη των μαθητών με ειδικές ανάγκες σε συνήθη πλαίσια αποβαίνει επωφελής για όλους τους εκπαιδευόμενους. Η μεγαλύτερη χρήση εξατομικευμένων προσεγγίσεων, συμπεριλαμβανομένων εξατομικευμένων μαθησιακών προγραμμάτων και η χρήση εκτιμήσεων προς στήριξη της μαθησιακής διαδικασίας, η παροχή εκπαιδευτικών που διαθέτουν τα προσόντα για τη διαχείριση και την αξιοποίηση της ποικιλομορφίας, η προώθηση της χρήσης συνεργατικής διδασκαλίας και μάθησης, η διεύρυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής αποτελούν τρόπους αύξησης της ποιότητας για όλους.

Όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEE):

— Μια ποικιλόμορφη επαγγελματική προσφορά, με μεγαλύτερη έμφαση στις βασικές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των εγκαρσίων ικανοτήτων, μπορεί να προσφέρει ιδιαίτερα χρήσιμους τρόπους στα μεμονωμένα άτομα για να βελτιώσουν τα προσόντα τους και να αποκτήσουν κατ' αυτόν τον τρόπο πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Στην περίπτωση μειονεκτικών ομάδων, η σκοπιμότητα της EEE μπορεί να αυξηθεί με την προσωπική κάλυψη των μεμονωμένων ατομικών αναγκών, με την ενίσχυση της καθοδήγησης και της παροχής συμβουλών, με την αναγνώριση διαφόρων μορφών προηγούμενης εκπαίδευσης, και με την προώθηση εναλλακτικών συστημάτων μάθησης στο χώρο εργασίας. Η αύξηση της συμμετοχής των ατόμων, ειδικότερα εκείνων με περιορισμένες δεξιότητες, στη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ουσιαστική για μια προσέγγιση ενεργού ένταξης και για τον περιορισμό της ανεργίας σε περίπληξη μεταλλαγών της βιομηχανίας.

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση:

1. Η δημιουργία φιλοδοξιών και η αύξηση της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για τους σπουδαστές που προέρχονται από μειονεκτικές τάξεις απαιτεί την ενίσχυση συστημάτων χρηματοοικονομικής στήριξης και άλλα κίνητρα, και βελτίωση του σχεδιασμού τους. Οικονομικά ανεκτά, προσιτά, επαρκή και μεταφερόμενα δάνεια καθώς και υποτροφίες εξαρτώμενες από το εισόδημα μπορούν να αυξήσουν επιτυχώς τα ποσοστά συμμετοχής εκείνων οι οποίοι δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το κόστος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Πιο ευέλικτες και διαφοροποιημένες οδοί μάθησης — λόγω χάρη με την αναγνώριση προηγούμενης εκπαίδευσης, εκπαίδευσης μερικής παρακολούθησης, και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης — μπορούν να συμβάλουν στο συνδυασμό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τις εργασιακές ή οικογενειακές δεσμεύσεις και να ενθαρρύνουν την ευρύτερη συμμετοχή. Η εφαρμογή μέτρων με στόχο την παρακολούθηση και την αύξηση του ποσοστού φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, την παροχή εξατομικευμένης στήριξης, καθώς και την ενίσχυση της καθοδήγησης, της παρακολούθησης και της απόκτησης δεξιοτήτων — ιδίως κατά τα πρώτα στάδια πανεπιστημιακού κύκλου σπουδών — μπορεί να βελτιώσει τα ποσοστά αποφοίτησης των μειονεκτούντων σπουδαστών.

3. Απαιτούνται ιδιαίτερες προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση, για να εξασφαλιστεί ότι θα ληφθούν πλήρως υπόψη οι ανάγκες των μειονεκτούντων σπουδαστών, οι οποίοι συχνά δεν είναι σε θέση να επωφεληθούν των διαθέσιμων σχεδίων κινητικότητας.

4. Η καταπολέμηση της ανισότητας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού μπορεί να ενταχθεί μέσω της αναγνώρισης του γεγονότος ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φέρουν κοινωνική ευθύνη για την ανταπόδοση των ευεργετημάτων της γνώσης και πάλι στην κοινωνία, θέτοντας τη γνώση στην υπηρεσία της ευρύτερης κοινότητας — σε τοπικό καθώς και σε παγκόσμιο επίπεδο — και ανταποκρινόμενα στις κοινωνικές ανάγκες.

5. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορούν επίσης να αναλάβουν κοινωνική ευθύνη με την παροχή πρόσβασης στους πόρους τους σε ενήλικες και άτυπους και μη επίσημους εκπαιδευόμενους, την ενίσχυση της έρευνας σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό, την προώθηση της καινοτομίας και την επικαιροποίηση των εκπαιδευτικών πόρων και μεθοδολογίας.

Όσον αφορά την εκπαίδευση των ενηλίκων:

1. Η επέκταση της πρόσβασης στην εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί να δημιουργήσει νέες δυνατότητες ενεργού ένταξης και ενισχυμένης κοινωνικής συμμετοχής, ιδίως για τους έχοντες χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων, τους άνεργους, τους ενηλίκους με ειδικές ανάγκες, τους ηλικιωμένους και τους μετανάστες. Όσον αφορά ειδικότερα τους τελευταίους, η εκμάθηση της γλώσσας ή των γλωσσών της χώρας υποδοχής παίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, καθώς και στη βελτίωση των βασικών ικανοτήτων και της απασχολησιμότητας.

2. Η εκπαίδευση ενηλίκων, που παρέχεται σε ποικίλα περιβάλλοντα και με τη συμμετοχή πολλαπλών παραγόντων (συμπεριλαμβανομένων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τοπικών κοινοτήτων και ΜΚΟ), και καλύπτει στην εκπαίδευση για προσωπικούς, πολιτειακούς, κοινωνικούς και εργασιακούς στόχους, είναι βασική γιατί μπορεί να απευθύνεται σε μειονεκτούσες ομάδες και σε ομάδες «που κινδυνεύουν». Όσον αφορά ιδίως τη σχετική με την απασχόληση εκπαίδευση, οι επιχειρήσεις μπορούν να επιδείξουν εταιρική κοινωνική ευθύνη μέσω της καλύτερης πρόβλεψης των διαρθρωτικών αλλαγών και την παροχή ευκαιριών μετεκπαίδευσης.

3. Οι δυνατότητες της μάθησης μεταξύ γενεών μπορούν να διερευνηθούν ως μέσο διάδοσης των γνώσεων και εμπειριών και ενθάρρυνσης της επικοινωνίας και αλληλεγγύης μεταξύ νεώτερων και πρεσβύτερων γενεών, γεφύρωσης του διευρυνόμενου ψηφιακού χάσματος και μείωσης της κοινωνικής απομόνωσης.

Με την προοπτική διά βίου μάθησης:

— Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης με ευέλικτες διόδους, που διατηρούν τις ευκαιρίες ανοικτές για το μεγαλύτερο δυνατό χρονικό διάστημα και που αποφεύγουν τα «αδιέξοδα», συμβάλλουν στην παράκαμψη του μειονεκτήματος. Συμβάλλουν επίσης στην αποφυγή κοινωνικοοικονομικής ή πολιτιστικής περιθωριοποίησης και αναστολής λόγω περιορισμένων προσδοκιών. Η παροχή διά βίου καθοδήγησης και η επικύρωση των κεκτημένων δεξιοτήτων, καθώς και η αναγνώριση προηγούμενης εκπαίδευσης και πείρας, η διαφοροποίηση των τύπων εισαγωγής για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της μάθησης για

ενήλικους, και η μεγαλύτερη προσοχή στην ποιότητα και την ελκυστικότητα του εκάστοτε μαθησιακού περιβάλλοντος, μπορούν να διευκολύνουν τις μεταβάσεις για τους σπουδαστές. Απαιτούνται καινοτόμοι τρόποι παροχής καθοδήγησης καθώς και συνεργασία με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και με την κοινωνία των πολιτών, οι οποίοι θα απευθύνονται στις μειονεκτούσες ομάδες οι οποίες βρίσκονται εκτός των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

Όσον αφορά την προσχολική και τη σχολική εκπαίδευση:

1. Να εξασφαλίσουν ευρύτερη πρόσβαση σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, προκειμένου να παρασχεθεί σε όλα τα παιδιά — ιδίως στα προερχόμενα από μειονεκτικά περιβάλλοντα ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες — μια ασφαλή εκκίνηση, καθώς και να αυξηθούν τα κίνητρα για μάθηση.
2. Να βελτιώσουν την ποιότητα των παροχών στα σχολεία και να μειώσουν τις διαφορές μεταξύ τους και εντός τους, με σκοπό την καταπολέμηση ενδεχόμενης κοινωνικοοικονομικής ή πολιτιστικής περιθωριοποίησης.
3. Να εστιάσουν στην απόκτηση ουσιαστικών βασικών ικανοτήτων, ειδικότερα γραφή, ανάγνωση και αριθμητική και — κυρίως για την περίπτωση των μαθητών με μεταναστευτική προέλευση — γλωσσικές ικανότητες.
4. Να ενθαρρύνουν τη δικτυακή διασύνδεση μεταξύ σχολείων, προκειμένου να ανταλλάγουν εμπειρία και παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών.
5. Να εντείνουν τις προσπάθειες πρόληψης της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, με βάση την ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης που εντοπίζουν τους μαθητές «που κινδυνεύουν» να ενθαρρύνουν σχολικές στρατηγικές ένταξης, με εστίαση στην ποιότητα και με υποστήριξη της κατάλληλης διεύθυνσης και εκπαίδευσης διδασκάλων, με προοπτική τη διάβιου εκπαίδευση.
6. Να αναπτύξουν περισσότερο εξατομικευμένες προσεγγίσεις και συστημικές απαντήσεις για τη στήριξη όλων των μαθητών, καθώς και να παράσχουν πρόσθετη βοήθεια για όσους προέρχονται από μειονεκτικό περιβάλλον και έχουν ειδικές ανάγκες.
7. Να αναβαθμίσουν τη σημασία της σχολικής εκπαίδευσης, ούτως ώστε να αναπτυχθούν οι φιλοδοξίες των μαθητών και να ενεργοποιηθούν όχι μόνον η ικανότητες μάθησης αλλά και τα προσωπικά κίνητρα για μάθηση.
8. Να ενισχύσουν την ελκυστικότητα της διδασκαλίας ως επαγγέλματος, να παρέχουν σχετική συνεχή επιμόρφωση και να εξασφαλίσουν ισχυρά διευθυντικά στελέχη.

9. Να καταστήσουν τα σχολεία σε μεγαλύτερο βαθμό υπόλογα έναντι του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, να ενισχύσουν τις συμπράξεις μεταξύ σχολείων και γονέων, επιχείρησης και τοπικών κοινοτήτων και να ενσωματώσουν περαιτέρω επίσημες και ανεπίσημες δραστηριότητες.

10. Να προωθήσουν επιτυχείς εκπαιδευτικές προσεγγίσεις για όλους τους μαθητές χωρίς αποκλεισμούς, συμπεριλαμβανομένων των σπουδαστών με ειδικές ανάγκες, μετατρέποντας τα σχολεία σε κοινότητες μάθησης στις οποίες αναπτύσσεται η αίσθηση της ένταξης και της αμοιβαίας υποστήριξης και στις οποίες αναγνωρίζονται τα ταλέντα όλων των μαθητών. Να παρακολουθούν τον αντίκτυπο των προσεγγίσεων αυτών, με σκοπό ειδικότερα την αύξηση των ποσοστών πρόσβασης και αποφοίτησης των μαθητών με ειδικές ανάγκες σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος.

Όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση:

1. Να ενισχύσουν την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων μέσω επαγγελματικών διόδων και προγραμμάτων και να καλύψουν με καλύτερο τρόπο τις ανάγκες των μειονεκτούντων μαθητών.
2. Να αναπτύξουν περαιτέρω την παροχή ΕΕΕ που επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να βασίζονται στις δικές τους εξατομικευμένες πορείες.
3. Να επιδιώξουν να εξασφαλίσουν ότι τα συστήματα ΕΕΕ ενσωματώνονται καταλλήλως στα συνολικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων τις ευέλικτες δόδους που παρέχουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να μετακινούνται από τον ένα τομέα στον άλλο, και στην απασχόληση.
4. Να ενισχύσουν δράσεις καθοδήγησης και παροχής συμβουλών καθώς και τη σχετική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να στηριχθούν οι επιλογές σταδιοδρομίας των σπουδαστών και η μετακίνηση εντός της εκπαίδευσης ή η μετάβαση από εκπαίδευση σε απασχόληση. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την επιτυχή ένταξη στην αγορά εργασίας και για την ένταξη των σπουδαστών με ειδικές ανάγκες.

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση:

1. Να προαγάγουν διευρυμένη πρόσβαση, λόγω χάρη ενισχύοντας τα συστήματα χρηματοοικονομικής στήριξης για σπουδαστές και μέσω ευέλικτων και διαφοροποιημένων πορειών μάθησης.
2. Να αναπτύξουν πολιτικές με στόχο την αύξηση των ποσοστών ολοκλήρωσης σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων μέσω της ενίσχυσης εξατομικευμένης στήριξης, καθοδήγησης και κηδεμονίας για τους σπουδαστές.
3. Να εξακολουθήσουν να εξαλείφουν εμπόδια στη μαθησιακή κινητικότητα, να διευρύνουν τις ευκαιρίες μαθησιακής κινητικότητας και να βελτιώνουν την ποιότητά της, μεταξύ άλλων με την παροχή κατάλληλων κινήτρων για την κινητικότητα των σπουδαστών προερχόμενων από μειονεκτικά περιβάλλοντα.
4. Να προωθούν ειδικά προγράμματα για ενήλικους σπουδαστές και άλλους μη παραδοσιακούς μαθητές.

Όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων:

1. Να ενισχύσουν τις πολιτικές ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα σε άτομα με χαμηλού επιπέδου δεξιότητες, άνεργους ενήλικες και, ενδεχομένως, πολίτες με μεταναστευτική προέλευση να αποκτήσουν προσόντα ή να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους («μια βαθμίδα πιο ψηλά»), και να διευρύνουν την παροχή δεύτερης εκπαιδευτικής ευκαιρίας για νεαρούς ενήλικες.
2. Να προωθήσουν μέτρα ώστε να εξασφαλισθεί ότι όλοι έχουν πρόσβαση στις βασικές δεξιότητες και τις κύριες ικανότητες που απαιτούνται για τη ζωή και τη μάθηση στην κοινωνία της γνώσης, ιδίως δε τον αλφαριθμητικό και τις δεξιότητες ΠΠΕ.

Και εν γένει να ενισχύσουν την κοινωνική διάσταση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω:

1. Αύξησης της ευελιξίας και της διαπερατότητας των εκπαιδευτικών δρόμων και άρσης των εμποδίων στη συμμετοχή και στην κινητικότητα εντός και μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.
2. Ανάπτυξης στενότερων δεσμών μεταξύ του κόσμου των εκπαιδευτικών και του κόσμου της εργασίας και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, προκειμένου να ενισχυθεί η απασχολησιμότητα και ενεργό συμμετοχή στα κοινά.
3. Θέσπισης συστημάτων για την επικύρωση και την αναγνώριση της προηγούμενης εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της άτυπης και της ανεπίσημης μάθησης, και μέσω της αύξησης της χρήσης διά βίου καθοδήγησης μεταξύ των μειονεκτούντων εκπαιδευομένων και των εκπαιδευομένων με χαμηλού επιπέδου δεξιότητες.
4. Αξιολόγησης του αντικτύπου και της αποτελεσματικότητας των μέτρων χρηματοοικονομικής στήριξης που στοχεύουν τους μειονεκτούντες, καθώς και των επιπτώσεων του σχεδιασμού των εκπαιδευτικών συστημάτων και δομών για τους μειονεκτούντες.
5. Εξέτασης της δυνατότητας συλλογής δεδομένων σχετικά με τα αποτελέσματα, τα ποσοστά εγκατάλειψης των σπουδών καθώς και για το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο των εκπαιδευομένων, ιδίως στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων.
6. Εξέτασης της δυνατότητας καθορισμού ποσοτικά εκπεφρασμένων στόχων στον τομέα της κοινωνικής ένταξης μέσω της εκπαίδευσης, που ενδείκνυνται ανάλογα με την κατάσταση εκάστου κράτους μέλους.

7. Εξέτασης της δυνατότητας ανάπτυξης ολοκληρωμένης προσέγγισης σε σχέση με τους στόχους αυτούς, σε συντονισμό με άλλες πολιτικές.
8. Παροχής κατάλληλων πόρων σε μειονεκτούντες μαθητές και μειονεκτικά σχολεία, εφόσον είναι σκόπιμο, και επέκτασης της χρήσης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης προκειμένου να περιοριστεί ο κοινωνικός αποκλεισμός μέσω της εκπαίδευσης.

ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. Να επιδιώξουν τη συνεργασία όσον αφορά τη στρατηγική προτεραιότητα της προαγωγής της ισότητας, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, μέσω της ενεργού χρήσης της ανοικτής μεθόδου συντονισμού εντός του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020») και μέσω της υλοποίησης της κοινωνικής διάστασης των διαδικασιών της Μπολόνια και της Κοπεγχάγης καθώς και μέσω της θέσπισης μέτρων σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2008 για την εκπαίδευση των ενηλίκων.
2. Να επιδιώξουν να κάνουν ενεργό χρήση εκάστης πτυχής του προγράμματος διά βίου μάθησης και, κατά περίπτωση, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του προγράμματος προόδου, ούτως ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική ένταξη μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, και να διατηρήσουν έντονη εστίαση στη διάσταση αυτή στις προτάσεις για την επόμενη γενιά προγραμμάτων.
3. Να προωθήσουν και να υποστηρίξουν μεγαλύτερη συμμετοχή των εκπαιδευομένων που προέρχονται από μειονεκτικά περιβάλλοντα, ή εκείνων με ειδικές ανάγκες, σε διακρατικά σχέδια κινητικότητας, συμπράξεις και σχέδια, ιδίως δε εκείνα που θεσπίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος διά βίου μάθησης.
4. Να υποστηρίξουν τη συγκριτική έρευνα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των πολιτικών για μια μεγαλύτερη ισότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, να διευρύνουν τη γνωστική βάση σε συνεργασία με άλλες διεθνείς οργανώσεις και να μεριμνήσουν για την ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας.
5. Να προαγάγουν το ρόλο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως βασικών μέσων για την επίτευξη των στόχων της διαδικασίας κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας.